

NEDERLANDS TIJDSCHRIFT VOOR VELD-BIOLOGIE

OPGERICHT DOOR E. HEIMANS, J. JASPERS JR EN JAC. P. THIJSSE

Nadruk verboden

Redactie: Prof. Dr J. HEIMANS, Amsterdam-Zuid, Leonardostraat 10,
bijgestaan door Prof. Dr N. TINBERGEN, Leiden en Dr J. WILCKE, Wageningen

Administratie: W. VERSLUYS - 2e Oosterparkstraat 221—223 - Amsterdam-(O).

VOGELFOTOGRAFIE III ACTIEBEELDEN

In een der vorige afleveringen heb ik betoogd dat het maken van mooie vogelportretten nog steeds een doel van de vogelfotograaf is en dat het erg de moeite waard is om daaraan camera en vakmanschap dienstbaar te maken. In zeker niet mindere mate geldt dit voor het maken van foto's van vogels in actie. De vogels zijn een rijk gevarieerde groep; geen twee soorten zien er eender uit; geen twee soorten zoeken op precies dezelfde manier voedsel, de ene soort voert zijn jongen op heel andere manier dan de andere, de bonte rij van baltsverschijnselen is haast oneindig; het vechten en dreigen gebeurt bij haast elke soort op geheel eigen wijze. Daarvan is nog maar heel weinig behoorlijk in beeld gebracht. Goede actiebeelden zijn trouwens ook wetenschappelijk van groot belang, want de meeste dezer standen en bewegingen tarten elke beschrijving; één goede afbeelding zegt altijd meer dan een hele bladzijde beschrijving.

Onlangs verschenen in het Engelse tijdschrift „British Birds” een paar artikelen over het vechten en dreigen van vogels, één over de bontbekplevier en één over de scholekster. De schrijvers hadden, om het vijandig gedrag goed te zien te krijgen, een opgezette soortgenoot bij het nest gezet. Hun foto's geven prachtig te zien hoe de vogels de mummie bejegenden. Ze dreigden er tegen, vielen hem aan, smeten hem omver en trokken hem tenslotte helemaal in stukken. Behalve opgezette vogels ge-

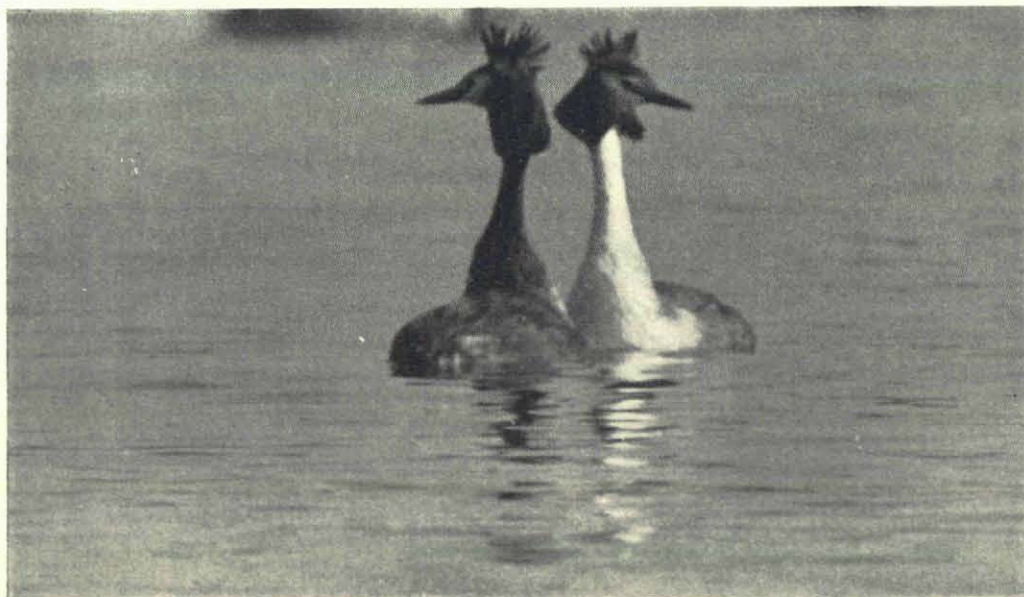

Fig. 1. *Baltsende futen.*

Foto F. P. J. Kooymans.

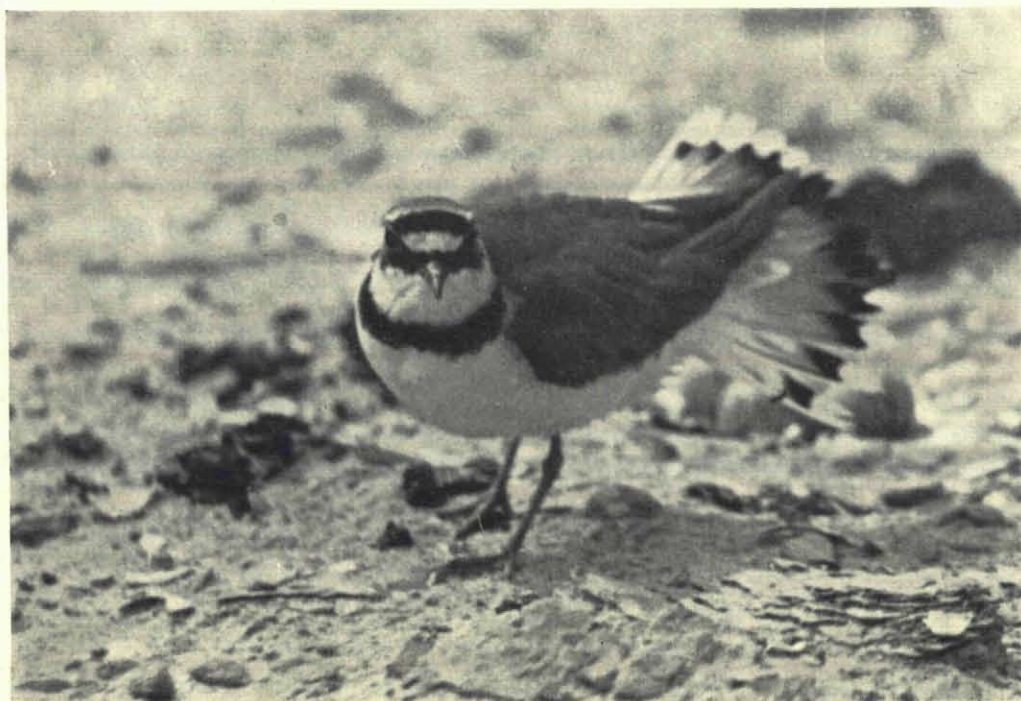

Fig. 2. *Dreighouding van de kleine plevier.*

Foto F. P. J. Kooymans.

bruikten de auteurs ook een spiegel, en zowel de bontbekken als de scholeksters toonden nu hun volledige dreig- en vechtgedrag tegen hun eigen spiegelbeeld. Een serie prachtige foto's werd daarvan genomen; die met de spiegel hadden nog het voordeel dat men de vogel op één foto van twee kanten zag.

Kooymans' foto geeft een kleine plevier weer in een houding die als twee druppels water op een der twee dreighoudingen van de bontbek lijkt. De staart is extreem gespreid en naar de camera toegewend; het dier kijkt ook in de richting van de fotograaf. Toen deze, om het dier van het nest te doen opstaan, voorzichtig zijn hand naar buiten stak, kwam de plevier, wel verre van weg te lopen, dreigend op de hand af, daarbij de andere hand de gelegenheid biedend tot het maken van deze kostelijke foto.

Op dit gebied valt nog veel belangrijks te doen. Wanneer een vogelfotograaf eens een heel seizoen met een spiegel op stap ging, welk een prachtige serie van dreighoudingen van allerlei soorten zou hij niet kunnen nemen! Bij vissen, waar deze verschijnselen minstens even mooi zijn als bij vogels, hebben we al een serie gemaakt, als foto's en op de film.

Men kan ook, als de Engelse auteurs, met opgezette vogels werken. Als het een soortgenoot is, wordt die soms hevig aangevallen, en men moet er rekening mee houden, dat het wel eens ruïneus voor het kunstproduct kan zijn. Ook is het aardig, de reactie van sommige zangvogeltjes op een opgezette uil te zien.

Moeilijker dan al deze opgaven is het, baltshoudingen van vogels in beeld te brengen, die zich dikwijls ver van de toeschouwer voordoen. Als een prachtig, bijna volmaakt voorbeeld moge de unieke foto van het pronkende futenpaar dienen. Twee eenden, wier donkere schaduwen men nog juist aan de bovenkant van de foto ziet weerspiegelen, hebben helaas roet in het eten gegooid; was er achter de beide futen nog een wijde, open watervlakte geweest, dan was de foto zo mooi als men maar had kunnen verlangen. Maar ook nu kan men genieten van de prachtige houdingen van de opgerichte halskragen en kuiven, van de heerlijke zilverige glans op hals en borst, van de verrukkelijk elegante koppen en snabels.

Nog waardevoller zou het zijn, wanneer één man zich lange tijd geheel zou geven aan één soort en probeerde, alle gebeurtenissen uit het leven van deze soort, die zich er toe lenen, uit te beelden. Daarbij zou men dan natuurlijk alle kunstgrepen moeten toepassen, die men maar bedenken kan, verder over een uitstekende apparatuur beschikken, en over veel toewijding en volharding. Maar dan kan er ook iets bijzonders uitkomen. Er zijn al allerlei pogingen in die richting gedaan, en sommige met heel respectabele resultaten; ik denk bijv. aan Siewert's „Störche", aan Holstein's boeken, aan Strijbos' reiger, maar de makers zelf zullen de eersten zijn om toe te geven dat er van „af" zijn nog geen sprake is.

Natuurlijk blijft bij het weergeven van allerlei bewegingen de stille foto achter bij de film. Maar voor reproductie in boeken blijft de foto nodig, en voor allerlei standen en bewegingen is een film lijkt me ook niet strikt noodzakelijk. De Levende Natuur zal graag zijn kolommen openzetten voor verdere prestaties op dit gebied;

er is nog zoveel te doen, en wij zouden graag het woord geven aan de vogelfotografen die de ornitholoog, die ik in mijn vorige artikeltje ten tonele voerde, van zijn sceptische houding kunnen terugbrengen.

N. TINBERGEN.

WAARNEMINGEN OVER WAAIEREN EN DAGBEGIN VAN DE STEENHOMMEL (B. LAPIDARIUS (L.))

Op 27 Augustus 1947 hadden mijn broer en ik onze tent opgeslagen op het Groot Eiland te St. Jansteen in Oost-Zeeuws-Vlaanderen. Diezelfde dag bleek aan de op het Zuiden gelegen helling van een sloot langs een bospad een nestgang van onze mooie zwartrode Steenhommel te zitten. Het nest bevond

Het bos op het Groot Eiland te St. Jansteen.

Foto: G. Middelman.

zich op een plaats, waar gemakkelijk het komen en gaan der hommels was waar te nemen.

Drie maanden tevoren had precies aan de andere kant van het pad op slechts vier meter er vandaan een nest gezeten van een Fitiswijfje, dat zat te broeden op zes eitjes. Het was daar „schôn zulle”, om het in de sappige Vlaamse tale te zeggen, een plekje, „waar je je dagen wel kwijt kon”, zoals de onvergetelijke J. ter Pelkwijk het eenmaal kernachtig uitdrukte in een beschrijving van ons prachtige Schouwen. Wat hebben we hier vele uren in groot natuurgenoet doorgebracht!

In Mei dan heb ik lange tijd het Fitisvrouwkje gadeslagen, vanaf een omgevallen